

Ze soboty na neděli

Jméno Gustava Machatěho bývá v dějinách československé kinematografie skloňováno zejména v souvislosti s jeho nejznámějšími filmy *Erotikon* (1929) či *Extase* (1933). Snímek *Ze soboty na neděli* (1931) vznikl mezi nimi a kloubí v sobě to nejlepší z obou. Machatý vnímal nástup zvukového filmu jako klíčovou výzvu k přehodnocení možností filmového média. V sociálně laděném příběhu dvou pražských stenotypistek využil progresivních tvůrčích postupů, ale především povýšil zvukovou složku filmu na plnohodnotný vyjadřovací prostředek nezávislý na obraze. Machatý přizval ke spolupráci odborníky ve svém oboru: na scénáři spolupracoval s Vítězslavem Nezvalem, hudbu přímo na míru filmu složil Jaroslav Ježek. Snímek byl na svou dobu novátorský nejen stylem, ale i svým tématem. Přímochařý příběh o procitnutí naivní dívky, která se střetává s krutou realitou moderní společnosti a nástrahami velkoměsta, dovoluje provázat univerzální poselství s detaily lokálních specifik a ukazuje, že i film malé kinematografie může mít celosvětový dosah. Při sestavování bonusových materiálů pro Blu-ray *Ze soboty na neděli* jsme vycházeli z dynamické a proměňující se atmosféry hlavního města. Praha noční, Praha stověžatá, ale i Praha moderní a rozrůstající se – to jsou témata vybraných bonusových filmů. Na disku najdete jeden z prvních pokusů o turistický film (*Praha město sta věží*), nejvýraznějším snímek je však bezpochyby jeden z klíčových avantgardních československých filmů *Praha v záři světél* od Svatopluka Innemanna. Výjimečnou pozici pak zaujímají snímky Alexandra Hackenschmieda,

který na filmu *Ze soboty na neděli* pracoval jako architekt. Mezi bonusy najdete jeho dvě režisérské prvotiny: *Bezúčelnou procházku* a *Na Pražském hradě*.

Kateřina Šardická

ZE SOBOTY NA NEDĚLI

Psychologické drama *Ze soboty na neděli* sleduje příběh dvou stenotypistek, které po týdnu monotónní kancelářské práce hledají o sobotním večeru únik z každodenního stereotypu. První zvukový film Gustava Machatěho propojuje realismus s poetickým viděním všedního městského života a odvážně experimentuje s využitím zvuku v rámci moderního filmového jazyka. Na svoji dobu tematicky i stylově progresivní film, podbarvený jazzovými melodiemi Jaroslava Ježka, vznikl podle námětu Vítězslava Nezvala. Film vyniká využitím progresivních tvůrčích postupů, filmových montáží, a především povýšením zvukové složky na plnohodnotný vyjadřovací prostředek, nezávislý na obraze. Prostřednictvím kontrastu obrazu a zvuku Machatý dosahuje nových, překvapivých významů i humorného účinku. Na zdařilém výsledku se bezpochyby podepsala i Machatěho schopnost obklopovat se významnými osobnostmi umělecké avantgardy. Kromě již zmíněných se na filmu jako architekt podílel Alexander Hackenschmied i Machatěho stálý spolupracovník, kameraman Václav Vích.

Československo 1931 • 69 min. • černo-bílý.

Režie: Gustav Machatý • **Scénář:** Vítězslav Nezval, Gustav Machatý • **Kamera:**

Václav Vích • **Střih:** Gustav Machatý •

Hudba: Jaroslav Ježek • **Architekt:**

Alexander Hackenschmied • **Hrají:**

L. H. Struna, Magda Maděrová, Jiřina Šejbalová, Karel Jičínský, R. A. Dvorský a další.

DIGITÁLNÍ RESTAUROVÁNÍ FILMU ZE SOBOTY NA NEDĚLI

Film *Ze soboty na neděli* natočil Gustav Machatý na začátku roku 1931. Šlo o první český zvukový film realizovaný aparaturou typu A, kterou společnost Klangfilm instalovala ve vinohradském ateliéru A-B místo zastaralejšího provizorního zařízení, mj. použitého např. v polovině roku 1930 při výrobě melodramatu Friedricha Fehera *Když struny lkají*. Typ A zahrnoval michací pult, umožňující lepší kontrolu pořizovaného zvukového záznamu a také kvalitnější spojení tří michacích pásů, jež obsahovaly hudbu, dialogy a ruchy. Z pohledu dnešní divácké zkušenosti je zřejmé, že navzdory zmíněným výhodám měla tato zvuková aparatura svoje technické limity, které ovšem bohatě kompenzuje Machatého vynalézavost při hledání rozličných kombinací tří zdrojů zvuku a jejich montáží s obrazem.

Jelikož originální negativ (obraz i zvuk) byl velice křehký a v průběhu

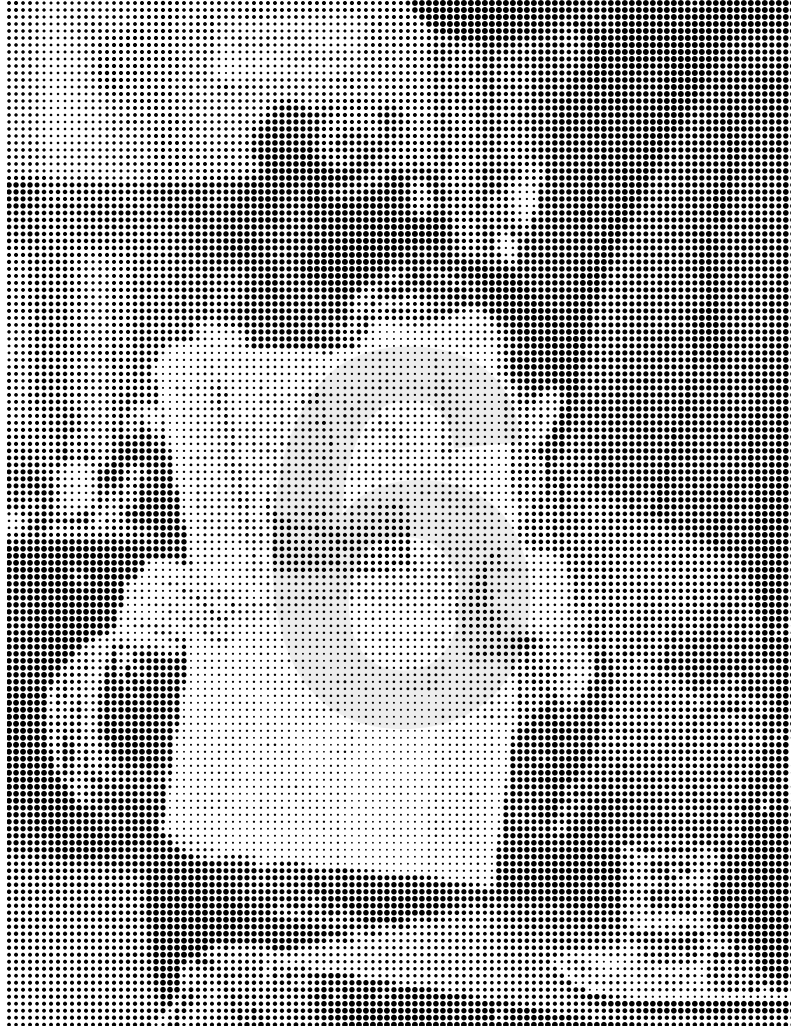
času mnohokrát opravovaný tak, že by bez poškození neprošel skenerem, nemohli jsme ho použít jako zdroj pro digitalizaci. K dispozici jsme neměli žádnou původní kopii. Duplikační pozitiv byl po celé délce a po celé ploše obrazu chemicky poškozen, proto jsme vybrali jako zdroj pro digitalizaci obrazu nejlepší dochovanou kopii. Ovšem i tato kopie byla během let hodně promítaná, a proto obsahovala mnoho mechanických vad typu rýh, škrábanců či roztrhání podložky. Kvůli chybějícím okénkům v kopii jsme jako sekundární zdroj použili duplikační pozitiv. Volba kopie coby naskenovaného materiálu vedla k rozhodnutí film digitálně restaurovat v rozlišení 2K.

Při neexistenci referenční kopie bylo tonální podání provedené tak, aby byl výsledek co neoptimálnější. Většina chybějících částí se našla v duplikačním pozitivu, některá okénka se nicméně nedochovala v žádném materiálu, a proto zůstala na pár místech okénka černá, která byla vlepená do originálního negativu při jeho opravě z důvodu synchronizace obrazu se zvukem.

Pro digitalizaci zvuku přicházely v úvahu duplikační pozitivy zvuku a pozitivní kopie. Na základě testů byla jako primární zdroj pro digitalizaci zvuku vybrána kopie v nejlepším mechanickém stavu. Ve dvou případech, kde se nedochovalo několik vteřin ve vybrané kopii, byla jako sekundární zdroj použita novější kopie. Pět okének na konci 4. dílu neobsahuje zvuk v žádném dochovaném materiálu.

Úplné odstranění známek opotřebení by ohrozilo integritu filmového obrazu i zvuku. Ve filmu byly ponechány rovněž prvky, které vznikly při natáčení nebo labo-

ratorním zpracování filmu, a jsou tedy dokladem dobových technologií. Jelikož byl film distribuován ve formátu 1:1,37, spočívala finalizace díla v oříznutí obrazu v rozsahu projekční okeničky pro tento formát.

Jeanne Pommeau, filmová restaurátorka

BONUSOVÉ FILMY

Praha v záři světla

Původně nepřilíš exkluzivní zakázku od Elektrických podniků hlavního města Prahy na krátký propagační snímek Svatopluk Innemann pojal zcela netradičním způsobem. Na filmový pás zachytil bujarý pražský život plný obchodů a kaváren, rušných ulic, dopravních prostředků a davů lidí. Film je dnes vnímán jako ukázka avantgardní tvorby, byť spíše vzdáleně příbuzná dobovým městským symfoniím, a jedinečný dokument o nočním životě hlavního města.

Československo 1928 • 22 min. • černobílý

Režie: Svatopluk Innemann • **Scénář:** František Horký • **Kamera:** Václav Vích, Karel Kopřiva, Jaroslav Blažek, Max Jonák.

Praha město sta věží

Dnes zcela zapomenutý snímek vznikl na objednávku Pražských vzorkových veletrhů a stal se jedním z prvních českoslo-

venských pokusů o turistický film. Architekt Josef Hesoun zde režijně debutoval a využil svůj zájem o stavby a historické budovy hlavního města. Hesoun se ve snímku nepokouší jen zaznamenávat dávno objevené, nýbrž nachází i doposud nepoznané krásy Prahy. Té staré, jež je opravdu Prahou sta věží – i té moderní, jež teprve dynamicky roste vstříc budoucnosti.

Československo 1928 • 14 min. • černobílý

Produkce: Elekta-journal • **Režie:** Josef Hesoun • **Kamera:** Václav Vích.

Bezúčelná procházka

Bez nadsázky malý film, jímž se zrodil velký dokumentarista. Hackenschmiedův první režisérský počín, který vznikl v amatérských podmínkách, s půjčenou kamerou, je pokusem o impresionisticky pojatý obraz života velkoměsta. Velmi intimní snímek je právem řazen k nejvýznamnějším dílům československé avantgardy.

Československo 1930 • 9 min. • černobílý
Režie, scénář, kamera, střih: Alexander Hackenschmied

Na Pražském hradě

O snímku o Pražském hradě přemýšlel Alexander Hackenschmied pod pracovním názvem Hudba architektury a chápal jej jako příležitost, jak prostřednictvím filmu prozkoumat nejen vztahy mezi architektonickým a hudebním tvarem, ale též mezi prostorem a rytmem obrazu a prostorem a rytmem zvuku.

Československo 1931 • 11 min. • černo-
bílý

Režie, kamera, střih: Alexander Hacken-
schmied • **Produkce:** Ladislav Kolda •
Hudba: František Bartoš • **Zvuk:** Josef
Zora

Film byl digitálně restaurován pod
dohledem Národního filmového archi-
vu v budapeštské laboratoři Magyar
Filmlabor v roce 2016. Restaurování
filmu se uskutečnilo v rámci projektu
Digitální restaurování českého filmo-
vého dědictví. Projekt byl realizován
díky grantu z Islandu, Lichtenštejska
a Norska a spolufinancovalo ho Minis-
terstvo kultury České republiky. Partneri
projektu byly Norská národní knihovna
a CESNET.

Národní filmový archiv byl založen roku
1943. Vedle klíčové archivní role se
NFA zabývá vědeckou a publikační prací,
zpřístupňuje filmové dědictví a také hos-
podaří s českými filmy. NFA se stal již
v roce 1946 členem Mezinárodní federa-
ce filmových archivů (FIAF) a dnes patří
k deseti nejstarším a největším filmovým
archivům na světě. V současné době
NFA pečuje jak o stále rozsáhlejší
datová úložiště, tak o tradiční sbírky
a fondy, které obsahují více než
150 milionů metrů filmu, 600 tisíc foto-

grafií, 30 tisíc plakátů, 100 tisíc propa-
gačních materiálů, rozsáhlý archiv písem-
ností k dějinám československé a české
kinematografie a nabízí také služby
největší filmové knihovny v ČR. V posled-
ních letech se významně rozrůstá také
sbírka rodinné a amatérské kinema-
tografie. Jakožto významná paměťová
instituce NFA slouží veřejnosti, bada-
telům i filmovým profesionálům a nadále
sbírá a dokumentuje současnou českou
filmovou tvorbu. Za účelem zpřístupnění
filmového dědictví v kinech a na jiných
platformách pak NFA své sbírky průběžně
digitalizuje a digitálně restauruje. Vedle
toho je představuje i prostřednictvím
klasických filmových projekcí v pražském
kině Ponrepo. Součástí péče o filmové
dědictví a jeho zpřístupňování je i vy-
dávání DVD a Blu-ray disků a soustavné
doplňování české národní filmografie
na www.filmovyprehled.cz. NFA rovněž
zastřešuje aktivity Kanceláře Kreativní
Evropa – MEDIA.

Vydavateli tohoto Blu-ray disku se přes
veškeré úsilí a provedení odpovídajícího
důsledného vyhledávání nepodařilo zjistit
aktuální vykonavatele majetkových autor-
ských práv, resp. dalších práv k předmě-
tům ochrany užitým v rámci následujících
audiovizuálních děl umístěných na
Blu-ray: *Praha město sta věží* (Režisér:
Josef Hesoun, 1928) a *Praha v září
světel* (Režisér: Svatopluk Innemann,
1928). Vydavatel si z tohoto důvodu
dovoluje případné vykonavatele těchto

práv zdvořile požádat, aby se za účelem
jejich dodatečného vyspořádání přihlásili
na adresu: Národní filmový archiv, Male-
šická 12, 130 00, Praha 3. Děkujeme za
pochopení.

Národní filmový archiv děkuje Julii
Hammid a Petře Hammid za poskytnutí
práv k použití filmů Alexandra Hacken-
schmieda: *Bezúčelná procházka*
a *Na Pražském hradě*.

Texty: Kateřina Šardická,
Jeanne Pommeau
Editor Blu-ray: Kateřina Šardická

Překlad: Kevin B. Johnson
Kontakty: e-mail: nfa@nfa.cz
www.nfa.cz
www.zpetvkinech.cz

Český mluvící
a zvukový film
Libreto: Vit. Nezval
G. Machatý
Hudba: Jaroslav Ježek

Režie:
GUSTAV MACHATÝ
Výtvarná spolupráce
Alexandr Hackenschmidt

ze soboty na neděli

Hrají:
Magda Maděrová
Jiřina Schejbalová
L.H.Struna

Zvukový systém Tobis-Klangfilm
Výrobek AB akc. filmových
továren v Praze

Monopol
LLOYDFILM
BRNO
PRAHA

In Czechoslovak film history, the name Gustav Machatý is primarily linked with his best known movies *Erotikon* (1929) and *Ecstasy* (1933). The film *From Saturday to Sunday* (1931) was made between these two and integrates the best elements of both. Machatý saw the advent of sound film as a crucial challenge to rethink the possibilities of the cinematic medium. In telling this socially-minded story of two female stenographer typists in Prague, the director employed highly progressive creative techniques—most importantly, he privileged the filmic sound track as a fully developed means of expression independent of the image. Machatý invited experts from various fields to collaborate on the project: Vítězslav Nezval co-authored the screenplay with Machatý and Jaroslav Ježek composed music specifically for the film. The movie was innovative for its time, not only for its cinematic style, but also for its subject matter. This straightforward story of two naive girls and their awakening as they confront the brutal reality of modern society and the lure of the big city manages to combine a universal message with location-specific details and demonstrates that even the product of a small local cinema may have a global reach.

In compiling the bonus materials for this Blu-ray release of *From Saturday to Sunday* we drew on films that depict the dynamic and rapidly changing atmosphere of Prague around 1930. Prague by night, the hundred-spired Prague, as well as Prague, the modern and growing city – such are the themes reflected in the bonus films. On the disc you will find

one of the first attempts at a tourism film (*Prague, City of a Hundred Spires*), as well as Svatopluk Innemann's highly significant film *Prague in the Glow of Lights*, which indisputably stands as one of the key films of the Czechoslovak avant-garde. Also of exceptional interest are two films by Alexander Hackenschmied, who worked as set designer on *From Saturday to Sunday*. The bonus materials include his first two works as director: *Aimless Walk* and *At the Prague Castle*.

Kateřina Šardická

FROM SATURDAY TO SUNDAY

The psychological drama *From Saturday to Sunday* follows the story of two female stenographer typists, who after a week of monotonous office work seek an escape from the daily grind on Saturday evening. Gustav Machatý's first sound film infuses realism with a poetic vision of everyday urban life and boldly experiments with the use of sound as a crucial component of the contemporary film language. Based on a story by Vítězslav Nezval and tinged with jazz melodies by Jaroslav Ježek, the film was both thematically and formally progressive for its day.

The film is notable for its progressive creative approaches, its use of montage, and most of all for the way it promotes the filmic sound track as a fully devel-

oped means of expression independent of the image. Machatý's work establishes a counterpoint between image and sound to attain new and unexpected meanings as well as humorous effects. The film's success is also an indisputable testament to Machatý's skill in surrounding himself with important personalities of the artistic avant-garde. In addition to those already mentioned, Alexander Hackenschmied worked as set designer on the film and Machatý's longtime collaborator Václav Vích handled the camerawork.

Czechoslovakia 1931 • 69 min. • black and white

Director: Gustav Machatý • **Screenplay:**

Vítězslav Nezval, Gustav Machatý •

Director of Photography: Václav Vích •

Editor: Gustav Machatý • **Music:** Jaroslav Ježek • **Set Design:** Alexander

Hackenschmied • **Starring:** L. H. Struna, Magda Maděrová, Jiřina Šejbalová, Karel Jičínský, R. A. Dvorský and others.

THE DIGITAL RESTORATION OF FROM SATURDAY TO SUNDAY

Gustav Machatý made the film *From Saturday to Sunday* in early 1931. It was the first Czech talkie recorded with the type A sound apparatus installed in the A-B Studios in Prague-Vinohrady by the Klangfilm company. The new apparatus replaced the obsolete sound equipment that had been temporarily installed in

the studio and used, for example, in mid-1930 for the sound recording of Friedrich Feher's film *When the Strings Wailed*. The type A apparatus included a mixing board, which allowed better control over the recording and a more efficient way to combine the three mixing tracks, containing music, dialogue, and noise. From the perspective of today's film viewing experience, it is clear that, despite the benefits mentioned, this new sound system also had its technical limits. But, Machatý richly compensates for these limitations with his ingenuity in exploring different combinations of the three sound sources and the ways they can be edited together with the image.

Since the original negative (of both image and sound) was extremely fragile and had been repaired so many times over the years, we were not able to put it through the scanner without damaging it. Thus, it could not be used as a source for the digitization. In addition, we did not have access to any original prints and the duplicate positive was chemically damaged across the whole frame along the full length of the film. Therefore, we selected the best preserved print as the source for the digitization of the image. However, since this print had been projected many times over the years, it displayed a number of physical defects such as scratches, grooves, and torn splicing pads. The duplicate positive was used as a secondary source for the replacement of missing frames. Since a print was used for the scanning, it was decided to digitally restore the film in 2K resolution.

The tonal quality of the image was rendered for the best results possible, given that there was no print to use as a reference. Most of the missing portions of the film were found in the duplicate positive, however some frames did not survive in any material. Therefore, the restored film contains several black frames that were inserted into the original negative in order to ensure proper synchronization of image and sound. For the digitization of the sound, we considered several duplicate positives of the sound track and film prints. After various tests, the print in the best physical condition was chosen as the primary source for the digitization of the sound. In two cases, a few seconds of sound were missing in the chosen print and a more recent print was used as a secondary source. Five frames at the end of the fourth reel are missing sound in all of the surviving material. The complete removal of all signs of wear from the film would have threatened the integrity of the image and sound. Similarly, elements that came about during the shooting of the film or as the result of laboratory processing were also left intact as a testament to the technology of the day. Since the film was distributed in aspect ratio 1:1.37, the final step in the restoration process was to crop the image within the frames to match this format.

Jeanne Pommeau, Film Restorer

BONUS FILMS

Prague in the Glow of Lights

Svatopluk Innemann fulfilled an otherwise quite unremarkable contract with the Prague Municipal Electricity Corporation for a short promotional film in a completely innovative way. His film captures the exuberance of life in Prague, full of shops and cafes, bustling streets, vehicles, and crowds of people. Today the film is highly regarded as an example of avant-garde filmmaking, a somewhat distant relative of the city symphony genre, and a unique documentation of nightlife in the Czech capital.

Czechoslovakia 1928 • 22 min. • black and white

Director: Svatopluk Innemann • **Screenplay:** František Horký • **Director of Photography:** Václav Vích, Karel Kopřiva, Jaroslav Blažek, Max Jonák

Prague, City of a Hundred Spires

This today somewhat forgotten film was developed to fill an order from the Prague Sample Trade Fairs company and stands as one of the first examples of a tourism film in the Czechoslovak context. In his directorial debut, architect Josef Hesoun took advantage of his interest in the capital city's structures and historic buildings. Hesoun's film does not aim to merely record the same old familiar things, but rather to seek out Prague's

thus far unrecognized beauties: in both the old, hundred-spired Prague as well as in the modern city, dynamically rising up to greet the future.

Czechoslovakia 1928 • 14 min. • black and white

Production: Elekta-journal • **Director:** Josef Hesoun • **Director of Photography:** Václav Vích.

Aimless Walk

Without exaggeration, one can say that this little film marks the birth of a great documentary filmmaker. Hackenschmied's first work as director, made with a borrowed camera under amateur conditions, is an attempt to create an impressionistic picture of life in the big city. This very intimate film is rightfully regarded as one of the most important works of the Czechoslovak avant-garde.

Czechoslovakia 1930 • 9 min. • black and white

Director, Screenplay, Director of Photography, and Editor: Alexander Hackenschmied.

At the Prague Castle

Alexander Hackenschmied first conceived the film *At the Prague Castle* under the working title *The Music of Architecture* and he understood it as an opportunity to use cinema as a means to explore not only the relationship between architectural and musical forms, but also between space, the rhythm of images, and the rhythm of sound.

Czechoslovakia 1931 • 11 min. • black and white

Director, Director of Photography, and Editor: Alexander Hackenschmied • **Production:** Ladislav Kolda • **Music:** František Bartoš • **Sound:** Josef Zora

The film was digitally restored under the supervision of the National Film Archive in Budapest's Magyar Filmlabor Laboratory in 2016. The restoration was carried out under the auspices of the Digital Restoration of Czech Film Heritage project and was made possible thanks to grants from Iceland, Liechtenstein and Norway, as well as co-financing by the Ministry of Culture of the Czech Republic. The project partners were the Norwegian National Library and CESNET.

The National Film Archive was founded in 1943. In addition to fulfilling its primary function as an archive, the NFA also engages in scholarship and publishing, provides access to film heritage, and handles the economic management of Czech films. The NFA has been a member of the International Federation of Film Archives (FIAP) since 1946 and is one of the ten oldest and largest film archives in the world. The NFA currently curates a constantly growing digital collection, as well as traditional collections and

resource materials, including over 150 million meters of film, 600,000 photos, 30,000 posters, 100,000 promotional items, and a large collection of documents on the history of Czechoslovak and Czech cinema. The NFA also maintains the largest film library in the Czech Republic, which provides a range of services. In recent years, the archive's collection of amateur cinematography and home movies has been significantly expanding. As one of the major heritage institutions in the Czech Republic, the NFA serves the general public, as well as researchers and film professionals, while also continuing to collect and document contemporary Czech cinema. As part of its mission to make film heritage widely accessible, the NFA is continuously digitizing and digitally restoring films for cinematic release and other platforms. In addition, it also presents films through traditional screenings at the Ponrepo Cinema in Prague. The archive also preserves film heritage and makes it accessible by releasing films on DVD and Blu-ray, as well as continually updating the information about Czech national cinema on www.filmovyprehled.cz. The NFA also hosts and maintains the Czech office of Creative Europe Desk – MEDIA.

Despite its best efforts and a thorough and diligent search process, the Publisher of this Blu-ray disc failed to ascertain the current holders of copyright and other rights to legally protected material

contained in the following audiovisual works on this Blu-ray disc: *Prague, City of a Hundred Spires* (Director: Josef Hesoun, 1928) a *Prague in the Glow of Lights* (Director: Svatopluk Innemann, 1928). For this reason, the Publisher respectfully requests any potential holder of those rights to contact the Publisher at the following address in order to perform supplemental rights clearance: Národní filmový archiv (National Film Archive), Malešická 12, 130 00, Praha 3, Czech Republic. Thank you for your understanding.

The National Film Archive would like to thank Julie Hammid and Petra Hammid for granting permission to use Alexander Hackenschmied's films *Aimless Walk* and *At the Prague Castle* in this release.

Text: Kateřina Šardická,
Jeanne Pommeau
Blu-ray Editor: Kateřina Šardická
Translation: Kevin B. Johnson

Contacts: e-mail: nfa@nfa.cz
www.nfa.cz
www.zpetvkinech.cz

From Saturday to Sunday

